RUSKI INWALID

№ 274.

CZWARTEK. 18 Listopada 1820 r.

CZYLI

WIADOMOŚCI WOJENNE.

Treść. Wiadomości Kraiowe: Królestwo Polskie. Wiadomości Zagraniczne: Niemcy. Franciia. Włochy. Rozmaitości.

WIADOMOŚCI KRAIOWE.

Królestwo Polskie.

z Warszawy, 11 Listopada.

Towarzystwo Królewsko-Warszawskie Przyiacioł Nauk będąc codziennym świadkiem prac i usiłpwań naukowych, tudzież ofiar wszelkich pieniężnych ze strony JW. Stanisława Staszica Radcy Stanu, Prezesa swoiego, czynionych dla dobra tegoż Towarzystwa, razem dla sławy Narodu Polskiego, przeięte oddawna naywiększą dla niego wdzięcznością i nayszczerszem ku niemu przywiązaniem. po wspólnem naradzeniu się wynurzyło mu swoie uczucia na piśmie, które, dla oddania sprawiedliwości temu nayszanownieyszemu mężowi, z powszechnego Członków życzenia do gazet podaie:

„Do JW. Stanisława Staszica Radcy Stanu, Prezesa Towarzystwa Królewskiego Przyiacioł Nauk.

„Dawać dowody obywatelstwa i przywiązania do oyczyzny, poświęcać dla dobra iey prace i siły, nie szczędzić własnego maiątku dla użytków publicznych, iest za życia zasłużyć sobie na szacunek i wdzięczność współczesnych, na sławę w wiekach potomnych. — Towarzystwo Królewskie Przyiacioł Nauk będąc tych dzieł świadkiem, tych uczuć tłumaczém, składa godnemu Prezesowi swemu, Stanisławowi Staszicowi, nayszczersze dzięki za tylekroć powtarzane boyne iego dary dla siebie i publiczności. Tak iest; temu to prezesowi swemu winném było Towarzystwo pierwszy dom posiedzeń swoich, iego hoyności winném wkrótce będzie wspaniały gmach ku temu przeznaczony celowi, iuż się zaczynaiący; pierwszemu tego męża pomysłowi, iego znacznym nakładom, winną będzie Polska uwiecznienie pamięci wielkiego ziomka swego, tego mędrca, który pierwszy okręgom niebieskim pewny bieg przepisał, słowem, wspaniały posąg sławnego po świecie Kopernika. Łożyć maiątek swoy na takie dzieła, na tak wielkie pamiątki, iest to stowarzyszyć imie swoie z imionami tych, któ-

rych one przypominać będą którzy kray swóy chwałą okryli.

»Niech te uczucia Towarzystwa Przyiaciół Nauk staną się wdzięcznémi mężowi, inney nie pragnącemu nagrody, iak całkiem poświęcać się dobru współziomków, i chwale swoiey oyczyzny. Działo się w Warszawie na posiedzeniu ogolném Towarzystwa Królewskiego Przyiaciół Nauk d. 1 Października 1820.«

Następuią podpisy pięćdziesiąt kilku Członków Towarzystwa obecnych w Warszawie.

Pismo to, ułożone przez JW. Juliana Ursyn *Niemcewicza* Sekretarza Senatu, oddane było JW. *Staszicowi* w imieniu Towarzystwa przez JW. Alaxandra Hr. *Chodkiewicza* Prezesa Działu umiętności, na posiedzeniu ogólnem Towarzystwa d. 12 Listopada roku bieżącego.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

NIEMCY.

z Opawy 10 Listopada.

Król pruski zaymuie tu dóm Barona *Gastheimba*, chodzi zwyczaynie w mundurze husarskim pułku austryiackiego, który nosi imie iego. Zaraz po swoiem przybyciu odwiedził N. Cesarzowę. Tegoż wieczora N. goście nasi uszczęśliwili bytnością swoią teatr tuteyszy, gdzie iadących spotykano ich wszędzie okrzykami radości, a skoro przybyli do teatru, te oznaki i uniesienia radości stały się powszechnemi i oklaski zewsząd rozlegały się. Wszyscy widze z uszanowaniem spiewali hymn narodowy: *Boże zachoway Króla*; a dla wysokich sprzymierzeńców iescze iedna strofa była dodana. Z obu stron teatru rozstawieni byli uczniowie szkoły założoney przy pułku Kaunitz. Miasto wspaniale było oświecone i między wielu przezroczami pod iedném był następuiący napis: *Boże błogosław święte przymierze*. Kończąc ten dzień uroczysty, oficerowie pułku *Colloredo* swoim kosztem piękny spalili faierwerk.

Na zaiutrz o 9 z rana przedstawiali się Królowi pruskiemu: Jeneralitet, cały korpus oficerów, Reprezentanci narodu i nakoniec urzędnicy dworu Cesarza JMści Austryiackiego. Wieczorem Monarchowie znowu byli w teatrze, gdzie także niezmiernie wiele było widzów, których oznaki radości były nad wszelkie opisanie.

z Wiednia, 3 Listopada.

Z wielu okoliczności sądzą, że pobyt wysokich sprzymierzeńców i ich ministrów w Opawie nierównie się dłużey przeciągnie, aniżeli rozumiano z początku. O woyskach naszych znayduiących się w Lombardyi pomyślne otrzymuiemy doniesienia.

Od brzegów Menu, 11 Listopada.

Sędzia ziemski bawarski Hrabia R... Przeieżdzał 7 b. m. w wieczor przez Aberdingen i zatrzymał się był w domu zaiezdnym: o godzinie 9tey tegoż wieczora znaleziono go w pokoiu nurzaiącego się we krwi i iuż nieżywego. Był on dwa razy pchnięty nożem w serce niewiadomo przez kogo.

FRANCYIA.

z Paryża, 6 Listopada.

Zasczepiono w tych dniach ospę Xiążęciu *Bordeaux*.

Jle dotąd sądzić można o wyborach na rok ninieyszy, rospoczętych przed kilku dniami, były one powszechnie w myśl rządu. Uczyniona odezwa do naszych wybieraiących zachęca dobrych obywateli do wzaiemney zgody, aby tym sposobem okazali uszanowanie i przywiązanie swoie do Króla i przyczynili się do ustalenia porządku i spokoyności.

Donoszą z Rodez, że nieiaki *Solanel* cierpiący pomieszanie umysłu, zabił w miasteczku Basonlt 82 letniego Xiędza, nożem na długim drągu osadzonym. Gdy go chciano schwytać ranił iescze kilku ludzi i nakoniec żandarm zastrzelił go niemogąc wziąść żywcem.

WŁOCHY.

Królestwo Oboiey Sycylii.

Dnia 12 Października Pan Borel nadzwyczayny Poseł i pełnomocny minister Króla niderlandskiego oddał Królowi naszemu taki list iego:

»Bracie! Odebrałem list W. K. Mości donoszący mi, iż przekonawszy się, że iednomyślne życzenie narodu, nad którym Opatrzność powierzyła ci rządy, dążyły do uzyskania Konstytucyi, a wyraźnie tey, którą roku 1812 ogłosił Król hiszpański w Kadyxie, postanowiłeś przychylić się do życzenia iego, nadaiąc ludom twoim rzeczoną Konstytucyą z zastrzeżeniem odmian, iakie reprezentacya narodowa za potrzebne uzna dla zastosowania iey do szczególnych okoliczności kraiu Oboiey Sycylii. Nie omieszkuię podziękować W. K. Mości za uwiadomienie mię o tém, i proszę, żebyś był przeswiadczony, iż szczerze mię obchodzi to wszystko, co może szczęśliwość twoię i ludów twoich zapewnić, i co zdoła ustalić przyiacielskie związki między kraiami naszymi zachodzące. Korzystaiąc z tey sposobnosci, po-

nawiam W. K. Mości zapewnienie iak nay-wyższego poważania z iakiem iestem dobry twóy brat.

Wilhelm.

w Hadze dnia 4go Września 1820.

Przy złożeniu Królowi naszemu adressu odpowiedniego na mowę iego w Parlamencie, Pan Nicolai Margrabia Canneto tak mówił do niego:

„N. Panie! Parlament narodowy i Reprezentanci ludu z mocném uczuciem duszy słyszeli cię wymawiaiącego świętą przysięgę na towarzyską umowę, która iest naygruntownieyszą tronów podstawą. Jaśniała natenczas w oczach W. C. M. zupełna czułość oycowska, radość nasza wybuchnęła, i imie szanownego monarchy ze wszystkich ust wychodziło. Ale gdy W. K. Mość przez usta kochanego syna twoiego Xięcia Kalabryi raczyłeś mówić do reprezentantów narodu, naówczas każdy z nas poznał z zadziwieniem, iż zadowolnienie twoie ieszcze się może powiększyć. Czemuż ci, którym nie miło słyszeć nazwisko Oboiey-Sycylii, i którzy staraią się przerwać radość naszę złośliwemi zarzutami, nie byli obecni na tym obrzędzie, który z serc naszych wygłuzował pamiątkę nieszczęść, iakie dzieie nasze napełniaią! Czemuż ci wszyscy cudzoziemcy, którzy nie wiedzą o zgodzie naszey, o nienawidzenia duche stronnictwa, o mocnem do W. K. Mości przywiązaniu, nie słuchali pełnego miłości ku nam głosu monarchy, czuiącego, że nabywa siły i spokoyności przez zaprzysiężenie Konstytucyi przed Bogiem?« (Tu mówca wystawił Królowi, co Parlament zamierzył sobie działać, i ponowił mu imieniem wszystkich Deputowanych zapewnienie miłości i wdzięczności ze strony narodu.)

Król odpowiedział: — »Mile przyymuię, coś »mi WCPan imieniem Parlamentu powiedział, »który możesz o zupełney wdzięczności moiey »zapewnić.«

Gdy Redaktorowie dzienników wychodzących w Neapolu maią bardzo niewygodne mieysce w sali parlamentowey, a dlatego nie mogą opisywać dokładnie, i wcześnie umieszczać w dziennikach swoich sessyy Parlamentu narodowego; przeto ieden z wydziałów iego trudni się ułożeniem proiektu dania Redaktorom dzienników iak naywiększey łatwości w opisywaniu obrad Parlamentu. Tymczasem zaś, tak o odbytych w kilku dniach dalszych obradach zdaią sprawę:

Parlament Narodowy.

Na sessyi dnia 9 Października czytano wygotowaną sprawę przez ministra przychodów, zawieraiącą kilka ciekawych szczegółów, iako to.—»Wydatki publiczne w pierwszych sześciu miesiącach roku bieżącego wynoszą 14,369,064 dukatów, (neapolitańskich), a dochody, 13,894243 więc nie dostaie 465,821 dukatów; lecz w dochodach położono także i pożyczkę. Porównawszy zaś dochody pierwszych sześciu miesięcy roku przeszłego z dochodami tychże miesięcy roku teraźnieyszego, okazuie się ubytek w dochodach 3,914,800 dukatów, a ten ubytek wynika mianowicie ze zmnieyszenia cła od soli około półtora miliona, i z nienadeyścia dochodów z Sycylii w ilości 1,130,000 dukatów.—Ustawa z dnia 25-go Sierpnia nakazuiąca przedaż dóbr publicznych oddała pod rozporządzenia rządu wielkie zasiłki; lecz nie wielu dotychczas odezwało się chcących ie kupić, bo nie upatruią dla siebie pożądanego w kupnie bezpieczeństwa, póki Parlament nie zatwierdzi dóbr tych przedaży; i o to minister zdaiący sprawę prosił.

Na sessyi dnia 10go Października Depotowany Gievene zaczął czytać uwagi o wielkiem niebezpieczeństwie, iakie Konstytucyi zagraża, ieśliby uczyniono iakie odmiany w przyiętey Konstytucyi hiszpańskiey, i o złych skutkach, któreby pociągnęło za sobą uznanie parlamentu za zgromadzenie trudniące się przelaniem Konstytucyi. Ale Parlament nie dozwolił temu Deputowanemu czytać daley uwag iego.

Deputowany Catalani wniósł, ażeby Parlament wyrzekł, iż Jenerał Wilhelm Pepé naczelny dowódca woyska neapolitańskiego po dzień pierwszy Października, w którym toż dowództwo złożył, dobrze się oyczyźnie zasłużył, i żeby go Parlament wezwał do udzielenia mu wszelkich wiadomości, iakie poczytuie ten Jenerał za przydatne do iak naylepszego utrzymania w woysku porządku. Odesłano ten wniosek do właściwego wydziału.

Czytał potém minister morski rzecz swą o stanie morskiey siły Królestwa Oboiey Sycylii. Po ogólnych uwagach o potrzebie dostateczney siły morskiey woyskowey, doniósł, iż Królestwo neapolitańskie ma teraz 3,127 okrętów kupieckich, a 1,047 statków rybackich; Sycylia zaś ma 1,431 okrętów kupieckich, a 438 statków rybackich.

Na sessyi dnia 12go Października wybrano deputacyą złożoną z 24ch reprezentantów dla powinszowania Królowi narodzenia się mu pra-

wnuka w osobie Xięcia Bordeaux. Vice-Prezes Parlamentu Pan Borelli będzie na czele tey deputacyi.

Podawano potém rozmaite wnioski, między któremi był Pana Peliccia, ażeby użyć na potrzeby kraiu 150,000 dukatów leżących w kassie, a przeznaczonych na utrzymanie kościołów.

Jeden z Kanoników w Królestwie naszém zaskarzył przed Parlamentem Biskupa swoiego i ministra spraw duchownych, o targnienie się na wolność osobistą, i żądał, aby ich według brzmienia Konstytucyi ukarać.

Czytano myśli do listu, który Parlament ma napisać do Jenerała *Wilhelma* Pepê. Tak to, iak i powyższe wnioski, odesłano do właściwych wydziałów, czyli Kommissyy.

Wprowadzono proiekt ustanowienia tymczasowego trybunału kryminalnego, maiącego rozpoznawać wykroczenia, którychby Deputowani w Parlamencie mogli co do swego urzędowania dopuścić się w czasie trwania Parlamentu. Uchwalono, żeby ustanowić taki trybunał; lecz na wniosek Prezesa odesłano ieszcze ten proiekt, iako obchodzący życie i sławę reprezentantów narodu do właściwey Kommissyi. Wyrzekł tylko Parlament, iż Xięża nie mogą w tym trybunale zasiadać.

Zatwierdził Parlament zdaną sprawę przez ministra woyny, w którey żądał zniesienia w woysku kary bicia rozgami i kiymi, postawienia wszystkich twierdz w należytym stanie obrony, a opatrzenia ich w różne zapasy na pół roku, zamiast na cały, iak żądał minister.

Rozpoczęła się potém rzecz względem wybrania Kandydatów na nowych Radców Stanu. Rozprawa nad tém była żwawa. Szło o wyznaczenie Kommissyi, któraby zdatnych ludzi na tych Radców podała, i czy w tey Kommissyi ma bydź 9, czy 18 czy też tylu członków, ile iest prowincyy. Uchwalono nareście, iż Prezes Parlamentu wyznaczy tę kommissyą składaiącą się z 25 członków. Pułkownik Gabryel Pané żądał, żeby cały Perlament do tych wyborów należał.

Pan Dragonetti powstał mocno na to, iż trzy deputacye, które dotychczas wysłane były z Parlamentu do Króla, nie odbierały czci, iaka się należy reprezentantom narodu, ale przeciwnie, z mnieyszą przyięto ią w pałacu królewskim, niż Podporucznika. Żądał więc, ażeby odtąd dawano każdey deputacyi parlamentowey udaiącey się do Króla straż honorową, złożoną z oddziału iazdy, i żeby uwiadomić władzę wykonawczą, aby kazała wyrządzać część należną reprezentantom ludu. — Wniosek takowy złożył Pan Dragonetti w sekretaryacie.

ROZMAITOŚCI.

Poiedynki Amerykanów.

W Ziednoczonych Stanach północney Ameryki,, poiedynki odbywaią się szczególnym sposobem; ieden albo oba poiedynkuiący się życie postradać koniecznie muszą. Do poiedynków nie używaią ani pałaszy, ani pistoletów, ale fuzyi iedną lub kilku kulami nabitych. Poiedynkuiący się staią tyłem do siebie; każdy z nich postępuie potém cztery kroki na przód, a tak oba odległi są od siebie na 8 kroków Na znak dany przez sekundantów zwracaią się dopiero i strzelaią.—W Gazetach Amerykańskich bardzo często o poiedynkach bywaią wzmianki które często nayznakomitsze miewaią osoby. — Zwyczay, żeby koniecznie ieden z poiedynkuiących się poległ, w wielu narodach iest przyięty, a między innemi także u Japończyków którzy z natury niezmiernie są uraźliwi, i to szczególnieyszym sposobem. I tak, ieżeli siedzącego przy stole Cesarskim Japończyka, przy obnoszeniu potraw, sąsiad przypadkiem potrąci, iuż potrącony ma się za skrzywdzonego: bierze nóż pokazuie go mniemanemu krzywdzicielowi, i w piersiach własnych go topi. Drugi nieiako wyzwany musi natychmiast pchnąć się tymże samym nożem, inaczey bo wiem okazałby się tchórzem i człowiekiem bez honoru!

Szczególne lekarstwo.

W nocy z dnia 1 Sierpnia r. b. pewien stary człowiek nadzwyczaynym sposobem został uleczony. Przez pół roku cierpiał nieznośny rumatyzm, który go przymusił leżeć w łożku. Powstała nagła burza, płyn elektryczny uderzył w niego, i natychmiast go uzdrowił; tak dalece, że wstał z łóżka i wyszedł z domu, iak gdyby nigdy nie chorował.

W PETERSBURGU.

w drukarni woienney Głównego Sztabu JEGO CESARSKIEY MŚCI.